

Ερμηνεία
τῆς Θείας Λειτουργίας.

Επισκόπου
Καρπασίας
κ. Χριστοφόρου

Σελ. 246

Ἡ ἀπόκριση τῆς Ὀρθοδοξίας
στά ἀδιέξοδα τῆς σύγχρονης
παιδείας.

Νίκου Ὀρφανίδη

Ἵπέρβαση
καί ἐσωτερική
ἐλευθερία.

Ἀγλαΐας Πισῆ

Σελ. 250

Σελ. 230

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Ἐκκλησιαστική

«Ἐαυτὸν ἐκένωσε
μορφὴν δούλου λαβῶν»

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου Β'. Σελ. 195

ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ*

Άγλαϊας Πισῆ
Φιλολόγου

Μακαριώτατε, Θεοφιλέστατε, σεβαστοί πατέρες, κυρίες και κύριοι, αγαπητά παιδιά.

Τό νά μιλά κανείς σ' ένα άκροατήριο πού άποτελείται από έφήβους και νέους είναι μεγάλη χαρά κι εύχαριστώ θερμά για τήν πρόσκληση, από μέρος τής Αρχιεπισκοπῆς, νά κάνω αυτή τήν εισήγηση. Κι άκόμα, μεγαλύτερη χαρά είναι τό γεγονός ότι ή άποψινή έκδήλωση σπματοδοτεῖ τήν έναρξη τών Κατηχητικῶν Σχολείων, πού πρόσφεραν και σέ μᾶς κάποτε, αλλά και σέ σᾶς, παιδιά, σήμερα προσφέρουν ό,τι πολυτιμότερο ύπάρχει: τή ζωντανή πίστη στόν Θεό.

Μαζί μας άπόψε βρίσκεται νοερά και ό Στέλιος και θά μᾶς κρατήσει συντροφιά μέ

τά τραγούδια του. Θέλω νά μεταφέρω τόν χαιρετισμό και τήν αγάπη του και νά μοιραστώ μαζί σας πολύτιμες για μένα έμπειρίες και βιώματα. Νά μιλήσω για τόν άγώνα του, για τήν υπέρβαση πού πραγματώνει μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, αλλά και για τή μάχη πού έσεῖς οἱ νέοι δίνετε καθημερινά, για νά διαμορφώσετε ένα σωστό χαρακτήρα και νά καταξιωθείτε ως άνθρωποι.

Η ταινία πού είδαμε, έχει τόν τίτλο «Στέλιος - Υπέρβαση». Είναι βραβευμένη κι έχει προβληθεῖ σέ πολλές χώρες τοῦ κόσμου. Ό Στέλιος, όταν ρωτήθηκε, έδωσε στόν όρο υπέρβαση τή δική του έρμηνεία. «Εἶναι έννοια πολυσήμαντη», εἶπε. «Εἶναι ή υπέρβαση τοῦ έαυτοῦ μας.

* Όμιλία πού έκφωνήθηκε στό προαύλιο τής Ἱερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Κύπρου, στίς 30 Σεπτεμβρίου 2011, στά πλαίσια έκδήλωσης για τήν έναρξη τών Κατηχητικῶν Συνάξεων. Ἡ Άγλαῖα Πισῆ είναι ή μητέρα τοῦ μουσικοσυνθέτη Στέλιου Πισῆ.

Τῶν ἀδυναμιῶν καί τοῦ ἐγωισμοῦ, τῶν δυσκολιῶν καί προβλημάτων μας. Ἡ ὑπέρβαση τοῦ κόσμου τῆς ὑπερκατανάλωσης καί τῆς ἀλλοτριώσεως. Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς ψυχῆς ἀπό καθετί πού τή βαραίνει. Ἡ ἀναζήτηση πνευματικῶν ἀξιῶν».

Κάνοντας τί δική μας ἀνάγνωση σ' αὐτό τόν ὀρισμό, βρίσκουμε πώς εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νά βρεῖ τό ἀληθινό νόημα τῆς ζωῆς, νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό ὅσα τόν κρατοῦν ἀλυσοδεμένο καί ἐσωτερικά ἐλεύθερος νά πλησιάσει τόν Θεό.

Ὅμως, ἄς πάρω τά πράγματα ἀπό τήν ἀρχή.

Ὅταν πρῖν ἀπό 28 χρόνια ἔγινε ἡ διάγνωση τῆς ἀσθένειας τοῦ Στέλιου (μυϊκή δυστροφία), ἦταν τόσο σκληρή πού δέν ἄφηνε κανένα παράθυρο ἐλπίδας. Κάναμε τόν σταυρό μας, στίσαμε τήν ψυχή μας ὀρθή καί βαδίσαμε μπροστά μέ τή βεβαιότητα ὅτι ὁ Θεός πού ἐπέτρεψε τή δοκιμασία θά εἶναι συνοδοιπόρος στόν δύσκολο δρόμο μας.

Ἕνα χαρισματικό καί ταλαντούχο παιδί ὁ Στέλιος, γε-

μάτο θέληση κι αἰσιοδοξία, ἀγάπη γιά τούς ἀνθρώπους καί τή ζωή, μέ ἀξιοθαύμαστη ὑπομονή καί πίστη στόν Θεό, δέχτηκε τό πρόβλημά του χωρίς καμιά ἀμφισβήτηση τῆς ἀγάπης καί τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

Μεγάλωνε κι ἐμεῖς περνούσαμε μαζί του τά διάφορα στάδια τῆς ἀσθένειάς του. Τροχοκάθισμα στά 10 του χρόνια, ἀναπνευστήρας στά 22, μόνιμη παραμονή στό κρεβάτι στά 26, τραχειοτομία στά 33. Καί γιά ὅλα αὐτά κανένα παράπονο ἀπό μέρος του, καμιά μεμψιμοιρία καί ἠττοπάθεια, κανένα στέγνωμα τῆς ἀγάπης. Συχνά, λέει: «Ὁ Θεός μᾶς ἀγαπᾷ κι ἔχει τό σχέδιό Του γιά τόν κάθε ἀνθρώπο. Καί γιά μένα ὅ,τι θέλει ὁ Θεός. Νιώθω τήν ἀγάπη Του καί εἶμαι εὐτυχισμένος».

Τό μεγάλο ταλέντο του στή μουσική τό ἀντιληφθήκαμε πολύ νωρίς. Αὐτοδίδακτος στήν ἀρχή, πῆρε ἀργότερα μαθήματα μουσικῆς, πιάνου κι ἀρμονίας. Ὑστερα, προχώρησε μόνος του, ἀνοίγοντας δρόμους στή σύνθεση καί στήν ἐνορχήστρωση κι

ή προόδός του, παρά τήν εμφάνιση τῆς ἀσθένειας, ἦταν ἀλματώδης.

Τό βλέπαμε καθαρά πώς ἐκεῖνο πού τοῦ ἔδινε δύναμη νά ἐπιτυγχάνει ἀκόμα καί τ' ἀκατόρθωτα, ἦταν, πέρα ἀπό τήν ἀγάπη του γιά τί μουσική καί τί γνώση, ἡ μεγάλη πίστη του στόν Θεό, ὁ πνευματικός του ἀγώνας, ἡ ὑπομονή, ἡ θέληση, ἡ προσπάθεια νά κρατᾶ τήν ψυχή του ἀγνή, τί σκέψη καθαρή καί στραμμένη ὄχι μόνο στά γί-
να.

Μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων τό σπίτι γέμισε μουσική. Καί μεῖς βῆμα-βῆμα βαδίζαμε μαζί του στόν ὁμορφο κόσμο του. Στό δωμάτιό του, ὅπου περάσαμε δύσκολες ὥρες, ζήσαμε καί ζοῦμε καί στιγμές μαγικές. Ἀκούσαμε μελωδίες νά γεννιοῦνται, ταξιδέψαμε μαζί του στά μονοπάτια τῶν ἤχων καί τῶν ὀργάνων, γνωρίσαμε μεγάλους καλλιτέχνες, ἐπώνυμους ἀνθρώπους τῶν γραμμιάτων καί τῶν τεχνῶν πού τόν ἐπισκέπτονται συχνά. Γνωρίσαμε καί ἀπλούς ἀνθρώπους μέ σοφία Θεοῦ καί κορυφές τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐνα δωμάτιο πού γίνεται ἐ-

ξομολογητήριο καί ναός, πού τό ἐπισκέπτονται τά Ἄχραντα Μυστήρια κάθε Κυριακή.

Σ' αὐτό τό δωμάτιο καταφεύγουμε ὅλοι, γιά νά βροῦμε γαλήνη ψυχική! Γιά νά μᾶς κοιτάξει στοχαστικά, τήν ὥρα πού ἐμεῖς μερμινοῦμε καί τυρβάζουμε περὶ πολλά καί νά μᾶς πεῖ: *«Καλά, ἐσεῖς πόσα πράγματα θέλετε στή ζωή γιά νά εἴσαστε εὐτυχημένοι; Ἐμένα μόνο τέσσερα μοῦ χρειάζονται. Ὁ Θεός. Ἡ μουσική, πού εἶναι ἡ ζωή μου μεταφορικά. Ὁ ἠλεκτρονικός ὑπολογιστής. Καί ὁ ἀναπνευστήρας μου πού εἶναι ἡ ζωή μου κυριολεκτικά»*. Γιά νά μᾶς μεταγγίσει λίγη ἀπό τήν πίστη του στόν Θεό καί τήν ἐσωτερική του πληρότητα καί νά κατανοήσουμε τά λόγια πού ἔγραψε κάποτε γιά τό δωμάτιό του: *«Σ' ἓνα δωμάτιο χωροῦν ὅλα. Σ' ἓνα δωμάτιο χώρεσε ὅλη ἡ Ἀγάπη. Σ' ἓνα δωμάτιο χώρεσε ἡ ζωή. Σ' ἓνα δωμάτιο χώρεσε ὁ Θεός»*.

Στό κρεβάτι, μέ τραχειοτομία καί ἀναπνευστήρα περνᾶ σήμερα, στά 35 του χρόνια, ὅλες τίς ὥρες του. Μελετᾶ, προσεύχεται, γράφει, ἐπι-

κοινωνεί μέ γνωστούς καί άγνώστους καί συνθέτει τά όμορφα μουσικά του κομμάτια. Καμιά ύποψία για τόν ξένο πού μπαίνει ότι αυτό είναι δωμάτιο πόνου. Μπαίνοντας, λές κι έξαφανίζονται τά ιατρικά μηχανήματα, τά όξυγόνα καί τό νοσοκομειακό κρεβάτι καί βλέπεις ένα Στέλιο χαρούμενο, τόσο έντυπωσιακά ζωντανό πίσω από τήν άκίνησή του, νά σε περιμένει για συζήτηση, για μία περιδιάβαση στόν κόσμο τής ψυχής ή για ένα μουσικό ταξίδι. Καί βγαίνοντας, αισθάνεσαι δυνατός κι ανάλαφρος, λές κι έχεις αποθέσει σε εκείνο τό δωμάτιο όλα τά βάρη πού κουβαλάς.

Ποτέ δέν φανταστήκαμε, δεδομένων των δυσκολιών πού δημιουργεί ή ασθένειά του, ότι ή μουσική του θά έβγαινε από τά σύνορά του

έλληνικού χώρου καί θά ταξίδευε παντού. Ότι διάσημοι έρμηνευτές θά έρμηνεύουν τά τραγούδια του καί τά όρχηστρικά του κομμάτια συμφωνικές όρχήστρες παγκοσμίου φήμης. Ότι θά παίρνει τόσες διακρίσεις καί παγκόσμια βραβεία.

Άνώτατη διάκριση, ή βράβευσή του τό 2009 από τόν Παγκόσμιο Όργανισμό Πνευματικών Δικαιωμάτων, για τήν προσφορά του στή μουσική καί στόν πολιτισμό. Ένα βραβείο πού σπάνια απονέμεται παγκόσμια, πού για πρώτη φορά απονεμήθηκε σε Κύπριο από τό 1931 πού ή Κύπρος είναι μέλος του Όργανισμού. «Πώς είναι δυνατόν, σ' αυτή τήν κατάσταση νά γράφει αυτά τά υπέροχα μουσικά έργα», μάς ρωτούν συγκινημένοι, όταν έρχονται για τήν άπονομή των βραβείων. Καί μεις συγκλονισμένοι, άπαντούμε: «Τά αδύνατα παρ' άνθρωποις, δυνατά παρά τῷ Θεῷ».

Δέν θά μιλήσω για τά βραβεία καί τά μουσικά του έργα, πού εύκολα τά βρίσκετε στήν ιστοσελίδα του, ούτε για τίς δυσκολίες τής

ἀσθένειάς του. Θ' ἀναφερθῶ σ' αὐτά πού διδαχθήκαμε πλάι στόν Στέλιο στήν πορεία τῆς ζωῆς.

Μάθαμε πώς, κι ἂν ὅλες οἱ σωματικές δυνάμεις μας μᾶς ἐγκαταλείψουν, μπορούμε νά κρατήσουμε ὁλόρθη τήν ψυχὴ μας, ἂν αὐτὴ τήν πολυτιμη ψυχὴ τὴν ἐλευθερώσουμε ἀπὸ ὅλα τὰ μικρά κι ἀσίμαντα κι ἂν ἀφεθοῦμε μέ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στά Χέρια πού βαστάζουν τὰ σύμπαντα.

Ὁ ἴδιος ἐν πλήρει ἀκινήσια συνθέτει, γράφοντας μία-μιά νότα μέ τό ποντίκι τοῦ ὑπολογιστῆ, χρησιμοποιώντας μέ δυσκολία μόνο τό ἓνα δάκτυλο. «Μεγάλο δῶρο ἡ ζωὴ», λέει, «ὅσο δύσκολη καὶ νά εἶναι. Ἔχεις τὴν εὐκαιρία ν' ἀποκτᾶς αὐτογνωσία, νά γίνεσαι καλύτερος ἄνθρωπος, προπάντων νά πλησιάζεις πιό πολύ τόν Θεό».

Τὰ τελευταία δέκα χρόνια εἶναι ξαπλωμένος στό κρεβάτι. Ἀπὸ τό παράθυρό του βλέπει μόνο ἓνα κομμάτι οὐρανό. Κι ὅμως, εἶναι ἄρκετό γιὰ νά παίρνει δύναμη, νά δημιουργεῖ καὶ νά μοιράζει ἀγάπη. Μᾶς συγκινεῖ ἡ ἔγ-

νοια του γιὰ τοὺς ἄλλους, πού τὴ δείχνει ἔμπρακτα μέ προσευχὴ καὶ ἐπικοινωνία, ἀλλὰ καὶ προσφέροντας πάντα τὰ ἔσοδα ἀπὸ τίς συναυλίες καὶ τίς πωλήσεις τῶν δίσκων του γιὰ φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τό νιώθουμε πώς ἡ μάχη πού δίνει καθημερινὰ δέν εἶναι μόνο γιὰ νά κρατηθεῖ στή ζωὴ. Εἶναι μάχη γιὰ δημιουργία καὶ προσφορά στόν συνάνθρωπο. Μέσα ἀπὸ τὸν ἀναπνευστήρα του τοῦ περρισεύει ἀναπνοή, γιὰ νά τὴ μοιραστεῖ μέ ὅλο τὸν κόσμο.

Πλάι του, χρόνια καὶ χρόνια, μάθαμε ἀκόμα πώς, ἂν τὸν πόνον τὸν κάνεις προσφορά καὶ δοξολογία στόν Θεό, γίνεται δύναμη κι εὐλογία. Πῶς ἡ εὐτυχία εἶναι ἀπλή. Βρίσκεται μέσα μας. Στὴ σωστὴ τοποθέτησή μας ἀπέναντι στόν ἑαυτό μας, στόν συνάνθρωπό μας, στόν Θεό.

Καὶ σεῖς, παιδιά, ὅπως καὶ ὁ Στέλιος, κάνετε τὸν δικό σας ἀγώνα γιὰ τὴ δική σας ὑπέρβαση. Σέ μία ἐποχὴ πού περνᾷ κρίση. Ὅχι μόνο οικονομική, ἀλλὰ καὶ ἠθική. Κρίση θεσμῶν κι

ἀξιῶν, κρίση τοῦ πολιτισμοῦ, μέ κινδύνους πολλούς ν' ἀπειλοῦν τί μικρή μας πατρίδα. Ἐσεῖς οἱ νέοι εἴσαστε ἡ ἀνοιξη τῆς ζωῆς, ἡ ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος. Καί σήμερα, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό νέους μέ γνώση -γιατί ἡ γνώση εἶναι δύναμη πού ἐλευθερώνει-, ἀλλά προπάντων μέ ὑγιῆ, δυνατή κι ἐλεύθερη ψυχή.

Τό νιώθουμε, κι ἄς μὴν τό συνειδητοποιεῖτε ἐσεῖς πάντα, πώς οἱ νεανικές σας ψυχές διφοῦν γιά ὅ,τι ὠραῖο καί ἀληθινό. «Ὁραῖο καί Ἀληθινό χαρακτηρίζουμε καθετί πού μετέχει στήν Ὁμορφιά καί στήν Ἀλήθεια», εἶπε ὁ μέγας φιλόσοφος Πλάτωνας. Κι ἐμεῖς γνωρίζουμε ὅτι

ἡ ἀπόλυτη Ὁμορφιά καί ἡ Ἀλήθεια εἶναι μόνο ὁ Θεός κι ἐπομένως ἀπό Ἐκεῖνον πηγάζει καθετί καλό. «Πᾶσα δόσις ἀγαθή καί πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθén ἐστι, καταβαῖνον...».

Καί τήν ἐλευθερία, τήν ἐσωτερική, αὐτό τό ὕψιστο ἀγαθό, πού μαγνητίζει τούς νέους, προπάντων, ὅπως καί τήν εὐτυχία, κοντά στόν Θεό τίς βρίσκουμε. Ὅστόσο, ἡ ἐποχή μας δέν βοηθᾷ τήν πορεία πρὸς τά ἐκεῖ. Καιροί δύσκολοι, ἀτομικισμοῦ καί ἐμπορευματοποίησης τῶν πάντων. Μέ τόν ἄνεμο τῆς ἀπληστίας καί τῆς ἀπανθρωπιᾶς νά σαρώνει τά πάντα καί νά παροπλίζει τίς ψυχές. Κοινωνίες πού περνοῦν μηνύματα ἐγωκεντρικῆς, ὑλιστικῆς καί ἀμοραλιστικῆς θεώρησης τῆς ζωῆς.

Ἡ ψυχή, ὅμως, δέν μπορεῖ νά γεμίσει μέ ὑλικά ἀγαθά, οὔτε μέ τήν ἀνθρώπινη σοφία μόνο. Καί πνίγεται μέσα στόν ἀσφυκτικό κλοιό τῆς ἀνελευθερίας, πού ἐπιφέρουν οἱ ἐξαρτήσεις ἀπό πρόσωπα, πράγματα, καταστάσεις, ἰδεολογίες. Μέσα στήν ὑποδούλωση σέ ἀδυναμίες

καί πάθη.

Ὁ Θεός προοίκισε τόν ἄνθρωπο μέ τό λογικό καί τήν ἐλευθερία, δίνοντάς του τή δυνατότητα μέ τόν ἀγώνα του νά ἐπιτύχει τήν τελείωσή του.

Ἡ ἐλευθερία, ὥστόσο, προϋποθέτει ἀγώνα καί συνεπάγεται εὐθύνη γιά τίς ἐπιλογές μας. Καί τί κρίμα! Πολλές φορές, κάνουμε κακή χρήση τῆς ἐλευθερίας μας. Ἔτσι, αὐτό τό πολύτιμο θεϊκό δῶρο γίνεται προνόμιο τραγικό γιά τόν ἄνθρωπο. Κι ἐνῶ εἶναι πλασμένος γιά τά ὠραία καί ἀληθινά καί γιά τή βίωση τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, ὑπηρετεῖ πολλές φορές τήν ἀσχήμια, τό ψεῦδος καί τή σκλαβιά. Ἐνῶ μπορεῖ νά ἐπιλέξει τό Φῶς, ἐπιλέγει τό σκοτάδι. Εἶναι πλασμένος γιά τή ζωή κι ἐπιλέγει τόν θάνατο τόν πνευματικό. Κι ἡ ἐλευθερία πού ὄνειρεύεται, κίβδηλη καί οὐτοπική. Γιατί τήν ψάχνει ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει. Γι' αὐτό καί τό ἀνικανοποίητο καί τά τραγικά ἀδιέξοδα.

Τό κέρδος θά ἦταν τεράστιο, ἂν ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι συνειδητοποιούσαμε ὅτι ἡ ἐσωτερική ἐλευθερία πηγάζει ἀπό τήν ἐφαρμογή τῆς εὐαγγελικῆς ἀλήθειας πού ἀποδεδειγμένα ἀπό κάθε ἐξάρτηση, ἀναγεννᾷ τίς ψυχές, ὀπλίζει μέ δύναμη κι ἀντοχή, νικᾷ τό κακό. Κι ὅσο πιο μεγάλη εἶναι ἡ ὑπακοή στόν νόμο τοῦ Θεοῦ τόσο πιο ἐλεύθεροι εἴμαστε.

Καί σεῖς οἱ νέοι χρειάζεται νά παλέψετε, γιά νά πᾶτε ἀντίθετα στό ρεῦμα τοῦ κακοῦ, νά κρατηθεῖτε στήν περιοχὴ τῆς ἐλευθερίας, πού εἶναι κατάστασις ἐσωτερική καί μέγεθος πνευματικό. Σ' αὐτή σας τήν πορεία θά ἔχετε συνοδοιπόρο τόν Κύριο. Καί νά θυμᾶστε: Τό κατακόρυφο πέταγμα στά ὕψη, σάν τόν ἀετό, τό ἐπιτυγχάνει ὁ ἄνθρωπος μόνο ἂν κόψει τά δεσμά πού τόν κρατοῦν καθλωμένο στή γῆ, εἴτε λέγονται πάθη εἴτε ἀγωνιώδεις μέρμινες καί προσκόλλησις στήν ὕλη εἴτε κακές συνήθειες καί φυσικὲς ὁρμές εἴτε ὅποιες ἄδυναμίες.

Σίγουρα, δέν εἶναι εὐκόλο. Ἡ ἐσωτερική ἐλευθερία, ὡστόσο, ὅπως καί ἡ ἐξωτερική, εἶναι ὑψιστο ἀγαθό. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι οἱ μεγαλύτερες μάχες τοῦ ἀνθρώπου δόθηκαν γιά τήν ἐλευθερία του. Αὐτή τή μάχη τή δίνου - με ὅλοι. Τή δίνει καθημερινά καί ὁ Στέλιος. Καί μᾶς διδάσκει, τραγουδώντας ὅ,τι ἔμαθε, ὑποφέροντας.

Τό μήνυμά του σέ σᾶς εἶναι ὅτι ὅλα μπορεῖτε νά τά ἐπιτύχετε μέ τόν ἀγώνα σας, τήν ὑπομονή καί τή θέληση. Μείνετε κοντά στόν Θεό, γιατί «οὐκ ἔστιν ἐλεύθερος ἢ μόνος ὁ Χριστῶ ζῶν», μᾶς εἶπε ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Μὴν παραιτεῖστε μπροστά στίς δυσκολίες. Ἐπιδοθεῖτε μέ ἐπιμέλεια στή μόρφωσή σας, κρατηθεῖτε γερά στήν Ἑλληνορθόδοξη Παράδοσή μας κι οἱ καρποί θά εἶναι γλυκεῖς.

«Ἄραγε, οἱ ἄνθρωποι ξέρουν τί θά πεῖ νά περπατοῦν ἢ τό θεωροῦν αὐτονόητο;», ἔλεγε ὁ Στέλιος, ὅταν στά 10 του χρόνια σταμάτησε νά περπατᾶ. «Ἄραγε, οἱ ἄνθρωποι ξέρουν τί θά πεῖ ν' ἀναπνεύουν ἢ τό θεωροῦν αὐτο-

νόητο;», συμπλήρωσε, ὅταν χρειάστηκε ἀναπνευστήρα γιά νά ζεῖ. «Ἄραγε, οἱ ἄνθρωποι ξέρουν τί θά πεῖ νά μιλοῦν ἢ τό θεωροῦν αὐτονόητο;», πρόσθεσε, ὅταν μετὰ τήν τραχειοτομία ἔχασε τήν ἄνεση στήν ὁμιλία.

Πλούσιες οἱ δωρεές, οἱ εὐλογίες καί οἱ δυνάμεις πού μᾶς χαρίζει ὁ Θεός. Θεῖα δῶρα ὅσα ἀπολαμβάνουμε καθημερινά. Ἄς μὴν περνοῦν ἀπαρατήρητα, ἀναξιοποίητα κι ἀνενέργητα. Ἄν ὁ Στέλιος, πού σήμερα κινεῖ μόνο τό ἓνα δάκτυλο καί στήν ἄκρη αὐτοῦ τοῦ δακτύλου διοχετεύει ὅλη τή δύναμη τῆς ψυχῆς του, κάνει τόν κοπιαστικό του ἀγώνα, γιά ν' ἀποδεσμεύσει τίς ψυχικές του δυνάμεις ἀπό τήν ἀναπόφευκτη φθορά τῆς ὕλης, δημιουργεῖ καί δοξάζει τόν Θεό, ἐμεῖς οἱ ὑγιεῖς πού τά ἔχουμε ὅλα καί τά πόδια καί τά χέρια μας καί ὅλες τίς δυνάμεις μας, τί πρέπει νά κάνουμε;

Θ' ἀφήσω τήν ἀπάντησιν νά τή δώσει ὁ καθένας ἀπό μας.

Καλή χρονιά κι ὁ Θεός μαζί σας!